

- Molenweg 8 te Harskamp -
Activiteitenplan in het kader van een Omgevingsvergunning Flora- en Fauna-activiteit

Opdrachtgever	Gemeente Ede
Kenmerk rapport	Activiteitenplan Molenweg 8 te Harskamp
Versie	V1.0
Datum	7 november 2025
Auteur	

EcoTierra-ecologisch adviesbureau
Postadres: Abraham Teerlinkstraat 10 7424 DM Deventer
Bezoekadres: Keulenstraat 10, 7418 ET Deventer
www.ecotierra.nl
info@ecotierra.nl
0570-597418

Draagvlak voor natuur is de basis voor natuurbescherming

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van de opdrachtgever en is zijn eigendom. Niets uit dit rapport mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, digitale kopie of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven. EcoTierra- ecologisch adviesbureau is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van EcoTierra- ecologisch adviesbureau; opdrachtgever vrijwaart EcoTierra- ecologisch adviesbureau voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

INHOUDSOPGAVE

1. ALGEMENE INFORMATIE	5
2. WERKZAAMHEDEN EN PLANNING	6
2.1 WERKZAAMHEDEN	6
2.2 WERKWIJZE WERKZAAMHEDEN	6
2.3 PLANNING WERKZAAMHEDEN	6
3 VERBODSBEPALINGEN EN BELANG	7
3.1 VERBODSBEPALINGEN	7
3.2 WETTELIJK BELANG	7
4.1 METHODE INVENTARISATIE	8
4.2 ACTUALITEIT INVENTARISATIEGEGEVENS	9
4.3 LOCATIE INVENTARISATIE EN INGREEP	9
4.4 BEOOGDE INGREEP	10
5 ECOLOGISCH INVENTARISATIE: RESULTATEN	12
5.1 VERBLIJFPLAATSEN/ NESTEN	12
5.2 FOERAGEERGEBIEDEN, MIGRATIE- EN VliegROUTES	13
5.3 OMGEVINGSCHECK	13
6 EFFECTEN	14
7 GUNSTIGE STAAT VAN INSTANDHOUDING	15
7.1 STAAT VAN INSTANDHOUDING	15
7.2 AFBREUK GUNSTIGE STAAT VAN INSTANDHOUDING	15
8 MAATREGELEN	17
8.1 MAATREGELEN	17
8.2 VERVANGENDE VERBLIJFPLAATSEN: TIJDELIJK	18
8.3 VERVANGENDE VERBLIJFPLAATSEN: PERMANENT	21
8.4 DOEL MAATREGEL	21
8.5 EFFECTIVITEIT MAATREGEL	21
8.6 AFHANKELIJK	21
8.7 UITVOERING MAATREGEL: MONITOREN	21
9 ALTERNATIEVEN	22
9.1 ALTERNATIEVE LOCATIE	22
9.2 ALTERNATIEVE UITVOERING	22
9.3 ALTERNATIEVE WERKWIJZE	22
9.4 ALTERNATIEVE PLANNING	22
10 GERAADPLEEGDE LITERATUUR	23

INLEIDING

Het plangebied is gelegen in de bebouwde kom van Harskamp (gemeente Ede) en betreft een sportzaal. Deze is opgetrokken uit baksteen met een plat dak.

De initiatiefnemer is voornemens om het dak van de sportzaal te isoleren en te verstevigen in verband met mogelijk aanbrengen zonnepanelen. Hiervoor dient het dak gesloopt te worden en weer te worden opgebouwd. In dit kader is door EcoTierra in maart 2025 een quickscan flora en fauna uitgevoerd (QS2025-TP-1033 Quickscan flora en fauna Molenweg 8 te Harskamp, EcoTierra 11 april 2025). Uit deze quickscan kwam naar voren dat de aanwezigheid van vaste en jaarrond beschermde verblijfplaatsen/ nesten van vleermuizen, huismus en gierzwaluw niet uit te sluiten was op de genoemde locatie. Uit dit nadere onderzoek (N2025-TP-4017 - Nader onderzoek Molenweg 8 te Harskamp, oktober 2025) is naar voren gekomen dat er in de sportzaal vijf zomerverblijven (waarvan mogelijk 1 paarverblijf is) van gewone dwergvleermuis aanwezig zijn. Nesten van huismus en gierzwaluw zijn niet aangetoond.

De voorgenomen in grepen zullen de aangetoonde vaste verblijfplaatsen van de aanwezige exemplaren verstoren. Dit is niet toegestaan bij de Omgevingswet. In dit kader dient een Omgevingsvergunning Flora- en Fauna-activiteit te worden aangevraagd. De te nemen maatregelen dienen begeleid te worden door een ecooloog en vastgelegd te worden in een werkprotocol.

1. ALGEMENE INFORMATIE

Projectnaam:

Activiteitenplan Molenweg 8 te Harskamp

Naam aanvrager:

Gemeente Ede

Factuuradres

Gemeente Ede

Soorten waarvoor de Omgevingsvergunning wordt aangevraagd:

Gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*)

Wettelijk belang:

Artikel 11.46 Bal lid 1b: opzettelijk verstoren van vleermuizen

- Habitatrictlijn: In het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van sociaal of economische belang en gunstige effecten op het milieu.

Duur Omgevingsvergunning:

De Omgevingsvergunning wordt voor 5 jaar aangevraagd, van 7 november 2025 tot 7 november 2030.

2. WERKZAAMHEDEN EN PLANNING

2.1 Werkzaamheden

- Vervangen dak
- Plaatsen zonnepanelen op nieuw dak

2.2 Werkwijze werkzaamheden

In verband met de geplande werkzaamheden wordt er een ecologisch werkprotocol opgesteld, waarin omschreven staat welke maatregelen getroffen worden om effecten op beschermde soorten te voorkomen en eventueel extra voorwaarden uit de vergunning. Ook staat erin hoe te handelen als deze effecten toch optreden. Er staat onder andere in vermeld:

- in welke periode gewerkt moet worden;
- welke activiteiten op welke locatie(s) en op welk moment plaatsvinden;
- welke maatregelen worden genomen en wat daarmee wordt gerealiseerd voor de aangetroffen beschermde soorten;
- wanneer begeleiding door een ecooloog noodzakelijk is;
- wie de ecooloog en wat de deskundige exact gaat doen.

Dit ecologische werkprotocol zal aanwezig zijn op de uitvoeringslocatie. Er zal buiten de meest kwetsbare perioden van de gewone dwergvleermuis worden gewerkt.

2.3 Planning werkzaamheden

Werkzaamheden	Periode	Maatregel
Aanbrengen tijdelijke mitigerende maatregelen	Vóór april 2026	20 tijdelijke opbouwkasten vleermuis
Natuurvrij maken vleermuis	Vanaf 1 juli 2026	Exclusionflaps en rugvulling aanbrengen
Uitvliegonderzoek vleermuizen	Minimaal 5 dagen na natuurvrij maken.	Controle op gemiste openingen en eventueel uitvliegende vleermuizen
Werkzaamheden uitvoeren	Direct na vrijgave door ecooloog, verwachting half juli	Verwijderen en vervangen dak, 3 weken
Aanbrengen permanente mitigerende maatregelen	N.v.t.	Na werkzaamheden openingen direct weer toegankelijk maken/ verwijderen rugvulling en exclusionflaps

3 VERBODSBEPALINGEN EN BELANG

3.1 Verbodsbepalingen

Artikel 11.46 lid 1b: opzettelijk verstoren van vleermuizen.

Als gevolg van de werkzaamheden worden er 5 zomerverblijven (waarvan mogelijk 1 paarverblijf is) van gewone dwergvleermuis opzettelijk verstoord. De vleermuizen worden voortijdig gedwongen te verhuizen.

3.2 Wettelijk belang

Voor het kunnen aanvragen van een vergunning dient er aangegeven te worden, en te worden onderbouwd, welk wettelijk belang uit de Habitatrichtlijn kan worden gehanteerd. Voorliggend project kent het wettelijke belang dat hieronder genoemd en onderbouwd wordt.

- Habitatrichtlijn: 'In het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van sociaal of economische belang en gunstige effecten op het milieu'.

De opstal is gebouwd in 1996 (bron: bagviewer.kadaster.nl). De opstal heeft een slechte energetische prestatie, energielabel C. 974,6 MJ/m² (megajoules) 52,2 kg/m² (CO₂ -emissie). Met de geplande ingrepen (opwaarderen van het Dak + aanbrengen PV-panelen) zal het energielabel verbeterd worden. Naast de energieverbetering zullen deze werkzaamheden dan ook benodigd zijn voor de constructieveiligheid van het dak, volgens de laatste rekenmethodiek zal het dakvlak verzaagd moeten worden om aan alle normen te voldoen.

Een belangrijk doel van het Energieakkoord en het Energieconvenant is het tegengaan van het broeikas-effect. Klimaatverandering kan tot gevolg hebben dat soorten zich verplaatsen ten gevolge van verandering en/of ongeschikt worden van habitat, uitsterven van soorten en veranderingen in de voedselketen. De nadelige effecten van het broeikas-effect zijn divers. Zonder maatregelen om de effecten een halt toe te roepen dan wel te minimaliseren zullen de consequenties voor veel dieren en planten desastreus uitwerken met als worstcasescenario het (lokaal) uitsterven.

Door het klimaatprobleem bij de bron aan te pakken (vermindering uitstoot broeikasgassen) kunnen hier op den duur veel soorten baat bij hebben. Hoewel het tegengaan van de effecten van het broeikas-effect een mondiale aangelegenheid is, is de ontwikkeling van en het streven naar reductie van emissies voor ieder individueel land een belangrijk politiek thema. Wil je op mondiaal niveau de problematiek van het broeikas-effect aanpakken, dan zal ook op nationaal niveau dienen te worden geïnvesteerd. Het renoveren en verduurzamen van gebouwen met een slechte energieprestatie vormt een onderdeel van zo'n investering.

4 ECOLOGISCH INVENTARISATIE: ACHTERGROND

Voor specifieke beschrijvingen van de inventarisaties en gebruikte methodes wordt verwezen naar de separaat bijgevoegde rapportages die in het kader van de ingreep zijn uitgevoerd.

Hieronder worden de belangrijkste punten weergegeven.

4.1 Methode inventarisatie

Door EcoTierra is in maart 2025 een quickscan (QS2025-TP-1033-Quickscan flora en fauna Molenweg 8 te Harskamp) uitgevoerd. Uit de quickscan kwam naar voren dat de aanwezigheid van vaste verblijfplaatsen van vleermuizen en nesten van huismus en gierzwaluw op basis van dat veldbezoek niet uitgesloten kon worden en dat nader onderzoek naar deze soortgroepen noodzakelijk was. Dit onderzoek is in 2025 uitgevoerd.

Vleermuizen

Het nader onderzoek vleermuis (verblijven en vliegroute) heeft plaatsgevonden op basis van het 'Vleermuizenprotocol 2021, geactualiseerd voor meervleermuis, 24 maart 2025' en Kennisdocumenten van Gewone dwergvleermuis (2.0) en Ruige dwergvleermuis (2.0). Tijdens de (schemer)onderzoeken is met behulp van een batdetector, batlogger, zaklamp, warmtebeeldcamera en zoomcamera zoveel mogelijk concrete informatie verzameld met betrekking tot de aan- of afwezigheid van vleermuizen. Het vleermuizenonderzoek bestaat uit twee onderdelen, namelijk een visuele inspectie bij daglicht en onderzoeken tijdens de schemeruren. Tijdens de schemer-/nachtonderzoeken wordt door middel en met behulp van visuele waarnemingen (zicht en met behulp van de warmtebeeldcamera Pulsar Helion 2 XP of soortgelijk) en een batdetector (Pettersson D230/D240X, Echo Meter Touch 2 pro, batlogger M/M2 of soortgelijk) onderzocht of vleermuizen gebruik maken van het plangebied. De batloggers nemen ultrasone geluiden op die later geanalyseerd kunnen worden. Voor soorten van het Myotis geslacht kan dit noodzakelijk zijn om tot een correcte determinatie te komen. Het onderzoek in de avondschemer is bedoeld om uitvliegende exemplaren te kunnen waarnemen. Vleermuizen warmen gedurende de dag op in hun verblijfplaats en vliegen rond de schemer uit om op jacht te gaan naar insecten. In de ochtenduren keren ze terug naar hun verblijfplaats, zodat invliegende exemplaren waargenomen kunnen worden. Gedurende de onderzoeken wordt tevens gelet op sociale roepen en baltsgedrag.

Huisumus

Het onderzoek naar de huismus is uitgevoerd zoals beschreven in het Kennisdocument Huismus van BIJ12 (versie 2.1 februari 2023). De aan- of afwezigheid van broedende huismussen is aangetoond door twee gerichte veldbezoeken te brengen aan het plangebied in de optimale periode tussen 1 april tot en met 15 mei. Hierbij is minimaal gedurende 1 uur het projectgebied onderzocht. Tussen de twee veldbezoeken is een minimale tussenperiode van 10 dagen gehandhaafd.

Gierzwaluw

Het onderzoek naar de gierzwaluw is uitgevoerd op basis van het Kennisdocument Gierzwaluw van BIJ12 (versie 2.0 juli 2023). Dit Kennisdocument schrijft drie onderzoeken in de periode 1 juni – 15 juli voor. Tussen het eerste en laatste bezoek liggen minimaal 10 dagen. Hierbij is één bezoek gebracht vóór 1 juli en één bezoek na 1 juli. Het onderzoek heeft plaatsgevonden gedurende 2 uur met start 1,5 uur voor zonsondergang tot een half uur na zonsondergang. Tijdens het onderzoek is "getaped", dit is het afspelen van gierzwaluwengeluid om een reactie vanuit het nest uit te lokken. Hoewel dit voor een groter gebied minder geschikt is, was het voor een goed overzichtelijk plangebied als in onderhavige situatie wel toe te passen. De eventuele geschikte holtes waren duidelijk zichtbaar en te onderzoeken.

Onderzoeksdata en informatie

Datum	Tijdstip	Aantal onderzoekers	Onderzochte soort	Onderzochte functie	Weersgesteldheid
25-04-2025	Overdag Start: 09.15 Eind: 10.15	1	Huismus	Nest	12°C, 1 Bft, bewolkt en droog
08-05-2025	Overdag Start: 09.00 Eind: 10.00	1	Huismus	Nest	18°C, 1 Bft, bewolkt en droog
03-06-2025	Avond Start: 20.15 Eind: 00.00	2	Vleermuis Gierzwaluw	Kraam-/zomerverblijf Nest	16°C, 2 Bft, bewolkt en droog
04-06-2025	Ochtend Start: 02.30 Eind: 05.30	1	Vleermuis	Kraam-/zomerverblijf	16°C, 2 Bft, bewolkt en droog
26-06-2025	Avond Start: 20.15 Eind: 00.00	2	Vleermuis Gierzwaluw	Kraam-/zomerverblijf Nest	16°C, 3 Bft, licht bewolkt en droog
07-07-2025	Avond Start: 20.15 Eind: 23.00	2	Vleermuis Gierzwaluw	Kraam-/zomerverblijf Nest	15°C, 3 Bft, licht bewolkt en droog
08-08-2025	Avond Start: 00.00 Eind: 02.00	2	Vleermuis	Massawinterverblijf	14°C, 1 Bft, helder en droog
04-09-2025	Avond Start: 23.00 Eind: 02.00	1	Vleermuis	Massawinter-/paarverblijf	18°C, 2 Bft, licht bewolkt en droog
25-09-2025	Avond Start: 19.15 Eind: 23.15	2	Vleermuis	Paar-/ zomerverblijf	10°C, 3 Bft, bewolkt en droog

Tabel 1: Onderzoeksdata en informatie veldbezoeken.

4.2 Actualiteit inventarisatiegegevens

De verkregen gegevens van de nadere onderzoeken zijn ten tijde van onderhavig schrijven een half jaar oud. Deze termijn valt ruim binnen de drie jaar die voor de onderzochte soorten geldt.

4.3 Locatie inventarisatie en ingreep

Het plangebied is gelegen in de bebouwde kom van Harskamp en betreft het dak van de sportzaal. De sportzaal heeft baksteenmuren en een plat dak. Er is een hoog en een laag deel van het gebouw. Enkel het dak van het hoge deel zal vervangen worden.

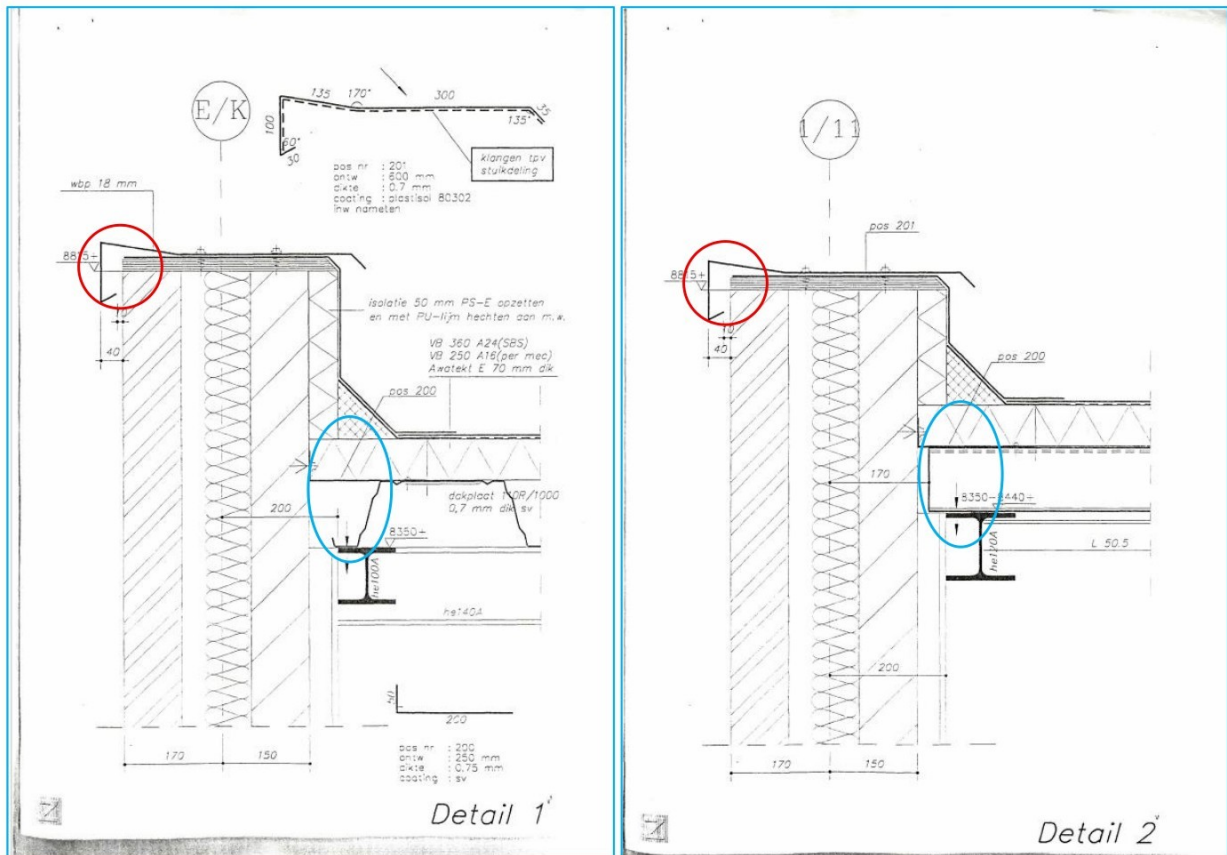
Afbeelding 1: Situering plangebied (bron: PDOK).

Foto's: Indrukken plangebied bij schemer.

4.4 Beoogde ingreep

De initiatiefnemer is voornemens om het dak van de hoogbouw te isoleren en te verstevigen in verband met mogelijk aanbrengen zonnepanelen. Gezien de bouwconstructie zal de spouw niet open komt te liggen en de dakrand niet aangetast worden.

Afbeelding 2: Detailtekeningen van dakconstructie. Met rode cirkel aangegeven waar vleermuizen toegang hebben tot spouwmuur, met blauwe cirkel waar het dakvlak de gevel raakt.

De wens is om de werkzaamheden uit te voeren in de zomervakantie, opdat de overlast voor kinderen en overige gebruikers minimaal is. De werkzaamheden zullen naar verwachting ongeveer 3 weken in beslag nemen. De meest verstorende werkzaamheden zullen naar verwachting bestaan uit het verwijderen van het oude dak en draagconstructie (trillingen). In de toekomstige situatie blijven de open stootvoegen en de openingen bij de dakrand toegankelijk en geschikt voor vleermuizen. Er worden geen isolatiewerkzaamheden uitgevoerd. Derhalve blijven de verblijven in de toekomstige situatie gehandhaafd. Er worden geen steigers geplaatst voor het lage deel van de sportzaal. Waarschijnlijk vindt de ingreep plaats volledig zonder steigers.

5 ECOLOGISCH INVENTARISATIE: RESULTATEN

In bijlage 1 worden de bevindingen op kaart weergegeven. Er zijn geen nesten van gierzwaluw of huismus aangetoond tijdens het onderzoek.

5.1 Verblijfplaatsen/ nesten

Zomerverblijf

Tijdens de onderzoeken zijn in- en uitvliegende gewone dwergvleermuizen waargenomen. De vleermuizen vlogen in en uit vanuit de dakrand. Er zijn 5 zomerverblijven, soms gebruikt door meerdere exemplaren, in het plangebied aangetoond.

Tijdens de eerste avond ronde op 3 juni 2025 vlogen twee gewone dwergvleermuizen uit de dakrand aan de zuidzijde. Tijdens het ochtendonderzoek op 4 juni 2025 vlogen twee gewone dwergvleermuizen in via de dakrand aan de oostzijde. Op 26 juni 2025 vlogen er vier gewone dwergvleermuizen uit de dakrand op de zuidgevel, waarvan drie dicht bijeen, en één uit de dakrand op de noordgevel. Op 7 juli 2025 zijn er eveneens uitvliegende vleermuizen waargenomen uit de dakrand van de zuid- en oostgevel op de al eerder bekende plekken. Er is ook een uitvliegend exemplaar waargenomen bij de niet aan te pakken laagbouw.

Foto's: In- en uitvlieg locaties (oostgevel (links) en noordgevel (rechts)) gewone dwergvleermuis aangegeven met gele stip. Groene stip is verblijf buiten plangebied.

Foto: Uitvlieglocaties gewone dwergvleermuis zuidgevel aangegeven met gele stip.

Paarverblijf

Er wordt nabij gebaltst door de gewone dwergvleermuis. Er is geen concreet paarverblijf aangetoond, maar mogelijk wordt één van de zomerverblijven ook gebruikt als paarverblijf. Mogelijk bevindt het paarverblijf zich in een gebouw aan de andere zijde van de straat.

Kraamverblijf

Er is geen kraamkolonie binnen het plangebied aangetoond. Er zijn tevens geen sporen aangetroffen die duiden op aanwezigheid van veel exemplaren binnen het plangebied.

Winterverblijf

Zomer- en/of paarverblijven van vleermuizen kunnen een aanwijzing zijn dat de aanwezige individuen de locatie ook als winterverblijf gebruiken. De aanwezige exemplaren kunnen derhalve ook in de winter aangetroffen worden in het gebouw.

Massawinterverblijf

Er is geen massawinterverblijf aangetoond.

5.2 Foerageergebieden, migratie- en vliegroutes

Boven de bomen langs de Laarweg wordt gefoerageerd door gewone dwergvleermuis en laatvlieger. Ook langs de andere zijdes van het gebouw wordt gefoerageerd door gewone dwergvleermuis.

5.3 Omgevingscheck

Dwergvleermuizen beschikken over een netwerk aan verblijfplaatsen. Hierbij maken ze gebruik van meerdere verblijfplaatsen, die bij wijzigende weersomstandigheden of seizoenen van wisselend belang zijn. Dit geldt voor alle typen verblijfplaatsen. Gewone dwergvleermuis (de meest algemene soort in Nederland) is in Nederland vooral een gebouwbewonende soort. Zij kunnen in allerlei gebouwen en bouwwerken voorkomen. Ze hebben een netwerk aan gebouwen waarin ze verblijven. Vooral in gebieden met bebouwing nabij een 'groene omgeving' zoals tuinen, parken en bomenrijen komen ze veel voor. De soort is dus afhankelijk van meerdere, met elkaar samenhangende onderdelen van het landschap.

Er is in de directe omgeving geschikte bebouwing aanwezig met potentiële verblijfplaatsen voor vleermuizen. Tijdens het nader onderzoek is er een zomerverblijfplaats vastgesteld in het lage gedeelte van het gebouw (wat buiten het plangebied valt). Omdat de gewone dwergvleermuis flexibel is in het vinden van verblijfplaatsen en ook gebruik maakt van vrij nieuwe gebouwen als verblijfplaats kan er met zekerheid gesteld worden dat er veel uitwijkmogelijkheden zijn.

6 EFFECTEN

Als gevolg van de werkzaamheden worden er vijf zomerverblijven van gewone dwergvleermuis verstoord. Er dient uitgegaan te worden van jaarrond gebruik door de exemplaren. De verblijven zelf worden niet aangetast door bijvoorbeeld na-isolatie. Tevens blijven de toegangen tot de spouw, zoals bij de dakrand en de open stootvoegen onaangetast. De verwachting is dat vleermuizen 3 weken niet gebruik kunnen maken van hun verblijf. De werkzaamheden kunnen in het seizoen 2026 voor de werkzaamheden en na de werkzaamheden gebruik maken van het gebouw, met uitzondering van de drie weken.

Schade aan essentiële foerageergebieden en onmisbare vliegroutes is niet aan de orde. Er is vooral sprake van een effect op de kwantiteit (tijdelijk beschikbaarheid van verblijfplaatsen). Om te voorkomen dat er exemplaren aanwezig zijn tijdens de werkzaamheden wordt het gebouw natuurvrij gemaakt. Voor april 2026 worden er in de directe omgeving 20 tijdelijke vleermuiskasten opgehangen waardoor de exemplaren tijdens de werkzaamheden nabij kunnen verblijven op een plek buiten de invloedssfeer. De soort is bovendien flexibel in verblijfplaatskeuze zodat snel en gemakkelijk nieuwe verblijfplaatsen worden aanvaard. Ook worden passende maatregelen genomen om te voorkomen dat exemplaren gedurende de dag worden verstoord, zoals het natuurvrij maken van de opstallen. De maatregelen om gewone dwergvleermuis te ontzien worden nader toegelicht in hoofdstuk 8.

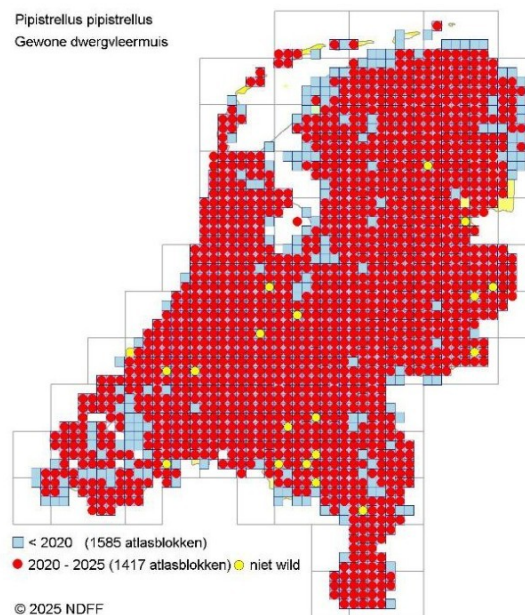
7 GUNSTIGE STAAT VAN INSTANDHOUDING

7.1 Staat van instandhouding

De landelijke staat van instandhouding van gewone dwergvleermuis is ontleend aan de informatie van de Zoogdierverseniging. De landelijke staat van instandhouding van gewone dwergvleermuis is beoordeeld als 'onbekend' (bron: site www.zoogdierverseniging.nl en rapportage Schillemans, M.J., Haarsma, A.-J., Janssen, R. Jansen, E.A. & H.J.G.A. Limpens (2021). Advies agendabepaling monitoring en onderzoek aan vleermuizen in het kader van de energietransitie. Rapport 2021.19. Zoogdierverseniging, Nijmegen).

De soort staat op de Rode Lijst (2020): Thans niet bedreigd.

De gewone dwergvleermuis is nog steeds de algemeenste soort van Nederland en wordt vrijwel in alle kilometerhokken waargenomen. Echter, door o.a. de effecten van de energietransitie is de Svl onbekend.

Afbeelding 3: Algemeen voorkomen van gewone dwergvleermuis in Nederland (bron: Zoogdierverseniging.nl)

Er is geen reden om aan te nemen dat de lokale staat van instandhouding in Harskamp afwijkend zal zijn met de landelijke Svl.

7.2 Afbreuk gunstige staat van instandhouding

Als gevolg van de werkzaamheden worden vijf zomer- en paarverblijven van gewone dwergvleermuis verstoord. Hoewel de lokale staat van instandhouding van deze soort niet bekend is kan er wel een inschatting worden gemaakt. Gewone dwergvleermuizen zijn min of meer "standvleermuizen". Vleermuizen kunnen hoge leeftijden bereiken en demografische veranderingen verlopen langzaam. Ze hebben door hun nachtelijke leefwijze weinig natuurlijke vijanden. Voor gebouwbewonende soorten als gewone dwergvleermuis zijn met name aantasting van verblijven door renovatie, sloop en verduurzaming een probleem. Verblijven worden in onderhavige situatie niet aangetast, alleen tijdelijk onbruikbaar (naar schatting 3 weken lang).

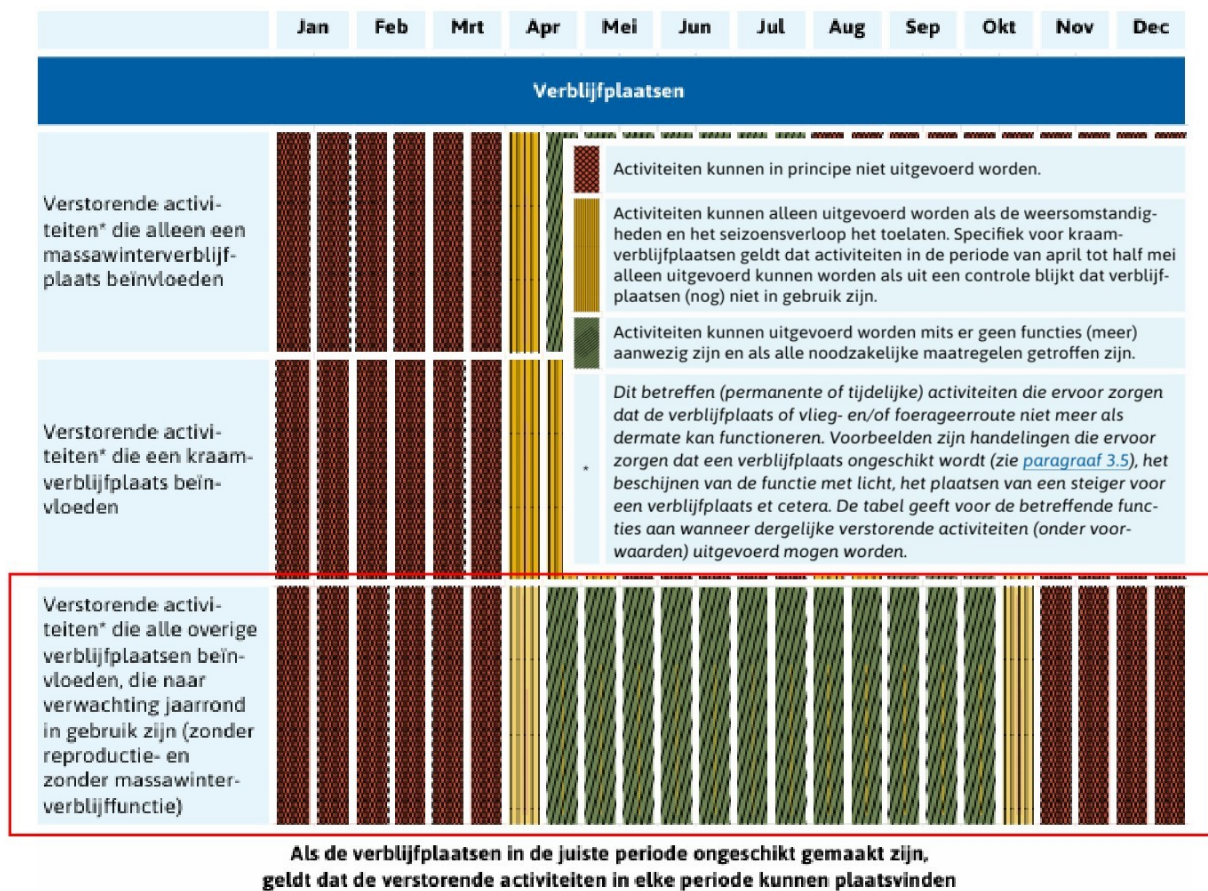
Afbreuk aan de (lokale) gunstige staat van instandhouding is niet aan de orde, omdat diverse maatregelen worden genomen om de tijdelijk ongeschikte verblijven te vervangen. Zo worden er tijdelijke vervangende verblijfplaatsen gecreëerd in de directe omgeving (met een factor vier (totaal

20) en een gewenningsperiode van minimaal 3 maanden aangehouden. Zodoende treedt er op geen enkel moment een gebrek aan verblijfplaatsen op.

Derhalve is de gunstige staat van instandhouding van gewone dwergvleermuis niet in het geding.

7.3 Zorgvuldig handelen

Er zal buiten de kwetsbare periode van de gewone dwergvleermuis worden gehandeld. Deze periode zal worden bepaald door een ter zake kundige. In onderhavige situatie zal het natuurvrij maken in de periode 1 juli – 30 juli plaatsvinden. Eerder dan 1 juli is niet mogelijk in verband met de 3 maanden gewenningstijd voor de tijdelijke kasten.

Tabel 2: Kwetsbare periodes gewone dwergvleermuis (bron: Kennisdocument gewone dwergvleermuis 2.0). 15 april- 15 oktober voor zomerverblijf.

Er zullen maatregelen worden genomen opdat er te allen tijde voldoende geschikte verblijfplaatsen aanwezig zullen zijn. De uitvoering van de maatregelen zal worden begeleid door een ter zake kundige.

8 MAATREGELLEN

8.1 Maatregelen

Er dienen alleen mitigerende maatregelen genomen te worden voor de tijdelijk onbruikbare verblijven, het overige functionele leefgebied blijft voor de gewone dwergvleermuis intact. Er dienen derhalve tijdelijke vervangende verblijfplaatsen aangeboden te worden. Er hoeven na de werkzaamheden geen nieuwe verblijven gecreëerd te worden, daar de spouw na de 3 weken weer toegankelijk en beschikbaar is voor vleermuizen.

Hierna worden de noodzakelijke maatregelen beschreven die genomen worden voorafgaand aan en tijdens de werkzaamheden. De beschreven mitigerende maatregelen zijn gebaseerd op het Kennisdocument voor Gewone dwergvleermuis (BIJ12, versie 2.0 april 2024) en toegespitst op onderhavige situatie.

Algemeen

- Er wordt een ecologisch werkprotocol opgesteld waarin alle te nemen maatregelen worden vastgelegd. Dit ecologisch werkprotocol is op de locatie aanwezig en onder alle betrokken partijen bekend. Werkzaamheden worden aantoonbaar conform dit protocol uitgevoerd;
- De werkzaamheden worden begeleid door een gekwalificeerde ecologisch toezichthouder met kennis op het gebied van de betreffende soort;
- Afwijking van het protocol is alleen mogelijk na overleg met de ecologisch toezichthouder;
- Bij het onverwacht aantreffen van beschermde soorten, dit geldt met name voor vleermuizen, worden de betreffende werkzaamheden direct gestaakt en wordt direct contact gezocht met de ecologisch toezichthouder (of uitvoerder). Vervolgens wordt in overleg bepaald hoe de werkzaamheden op een zorgvuldige wijze binnen de kaders van de Omgevingswet kunnen worden uitgevoerd.

Uitvoering van maatregelen

- Bij de planning van de voorgenomen ingrepen wordt rekening gehouden met de seizoensactiviteit van de aanwezige soort om zo verstoring in de meest kwetsbare periode te voorkomen. De geschikte periode om de werkzaamheden (natuurvrij maken) uit te voeren is in onderhavige situatie, naar verwachting de periode 1 juli – 30 juli (zie paragraaf 7.3). De exacte periode zal door een soortenskundige moeten worden bepaald, de weersomstandigheden spelen een grote rol in het bepalen van de geschikte periode. Dwergvleermuizen kunnen jaarrond gebruik maken van de opstal.
- Openingen in het gebouw zullen ongeschikt gemaakt worden voor vleermuizen (het exacte moment van ongeschikt maken hangt af van de weersomstandigheden). Dit betekent dat alle potentiële in- en uitvliegplekken ongeschikt gemaakt worden.
- Er dienen diverse openingen te worden afgesloten met zogenaamde exclusion flaps. Het doel van een dergelijke flap is dat een vleermuis wel naar buiten kan, maar niet meer terug kan komen en daarmee gedwongen wordt om een andere locatie te zoeken. Het overige deel kan met bijvoorbeeld rugvulling (geen pur!) worden gedicht. Het gaat erom dat een eventueel aanwezig exemplaar altijd kan ontsnappen.
- Enkel het hoge deel van de sportzaal dient natuurvrij gemaakt te worden. Hiermee blijft het lage deel toegankelijk en geschikt als verblijfplaats.
- Bij bestaande openingen moet binnen de 2 meter een uitvliegmogelijkheid worden gecreëerd.
- Minimaal 5 dagen na het natuurvrij maken wordt er een uit-/invliegcheck uitgevoerd om vast te stellen of en waar zich nog vleermuizen ophouden. Dit gebeurt met een batdetector en een zaklamp. De check vindt 's ochtends of 's avonds plaats, afhankelijk van de te verwachten

temperatuur. De ter zake kundige ecooloog bepaalt aan de hand van de weersomstandigheden en de uitvoeringsperiode wanneer de check plaatsvindt en of de check 's avonds of 's ochtends uitgevoerd dient te worden. Indien vleermuizen worden aangetroffen wordt in overleg met de ter zake kundige ecooloog bepaald waar en welke maatregelen moeten worden genomen om de dieren met zachte hand te 'dwingen' te vertrekken.

8.2 Vervangende verblijfplaatsen: tijdelijk

Er zijn 5 zomerverblijven aangetoond. Er dient een factor 4 toegepast te worden. Er dienen 20 kasten te worden opgehangen. Hiervoor is gekozen voor een combinatie van de volgende kasten: [VMTH1](#), [VMTH1a](#) en [VMT1](#) zodat er enigszins een variatie aan microklimaat en constructie is.

Afbeelding 4: Voorgestelde tijdelijke mitigatie (bron: Unitura).

Gewenningstijd

De kasten worden op tijd aangebracht, namelijk voor april 2026. Het natuurvrij maken zal pas starten vanaf 1 juli. De gewenningstijd voor gewone dwergvleermuis bedraagt 3 maanden in de actieve periode. In totaal hebben de exemplaren, bij start 1 juli, minimaal 3 maanden tijd om de kasten te ontdekken.

Type verblijfplaats	Gewenningsperiode
Zomerverblijfplaats en paarverblijfplaats	drie maanden, in de periode begin april t/m eind oktober (actieve seizoen)
Kraamverblijfplaats	Begin april t/m half juli (start actieve seizoen tot het einde van het kraamseizoen)
Winterverblijfplaats	drie maanden, in de periode begin april t/m eind oktober (actieve seizoen)
Massawinterverblijfplaats	begin april - half september (één actief seizoen t/m zwermperiode najaar)

Tabel 3: Gewenningstijd gewone dwergvleermuis (bron: Kennisdocument gewone dwergvleermuis 2.0).

Eisen kasten

Ook voldoen de kasten aan de eisen die het Kennisdocument gewone dwergvleermuis stelt aan tijdelijke mitigatie.

	Eisen	Tijdelijke vervanging	Permanente vervanging
Zomer- of paar-verblijf-plaats	Lage eisen: Aantal dieren: + Grootte verblijfsruimte: + Temperatuurbuffering: + Temperatuurgradiënten: +	Minimale interne afmeting: Breedte: 15 cm Hoogte: 30 cm Diepte: 2 cm (1 laag) Diepte: 1,5 cm per laag (> 1 laag) Plaatsing: Aan gebouwen Aan kunstgevel (boeiboorden) Paalkast (Meerlaags)	Minimale interne afmeting: Breedte: 15 cm Hoogte: 80 cm Diepte: 2 cm (1 laag) Diepte: 1,5 cm per laag (> 1 laag) Plaatsing: In gebouw(del)en

Tabel 4: Eisen tijdelijke mitigatie kasten (bron: Kennisdocument gewone dwergvleermuis 2.0).

Locatie

De tijdelijke kasten worden aangebracht op de gevels van het lager gelegen deel van het gebouw. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de vele 'hoekjes' die aanwezig zijn, die over het algemeen aantrekkelijk zijn voor vleermuizen om in te vliegen.

Afbeelding 5: Voorgestelde locaties tijdelijke kasten.

Foto: Voorgestelde locatie tijdelijke kasten.

Foto: Voorgestelde locatie tijdelijke kasten.

Foto: Voorgestelde locatie tijdelijke kasten.

Duur

De kasten dienen bij voorkeur gehandhaafd te worden. Maar mogen na 3 actieve maanden van vleermuizen weer verwijderd worden. Uiteraard na controle op bezetheid.

8.3 Vervangende verblijfplaatsen: permanent

Gezien de aanwezige verblijven na de ingreep weer toegankelijk en beschikbaar zijn voor de vleermuizen, is er geen noodzaak om permanente verblijven in te bouwen.

8.4 Doel maatregel

Het doel van de maatregelen is om zorgvuldig te handelen en de functionaliteit van het leefgebied van de aanwezige vleermuizen te waarborgen.

8.5 Effectiviteit maatregel

Tijdelijke vleermuiskasten blijken in praktijk goed te werken voor relatief simpele functies als een zomer- en paarverblijf. Ook uit eigen ervaring van EcoTierra blijkt dat dergelijke kasten vrij makkelijk en relatief snel in gebruik genomen kunnen worden. Bij het plaatsen van kasten wordt bovendien rekening gehouden met de richtlijnen die zijn beschreven in het Kennisdocument van gewone dwergvleermuis. De beschreven werkwijzen wordt voor betreffende vleermuizen effectief geacht. Daarnaast gaat het in onderhavige situatie om een relatief korte ingreep (3 weken), waarna de oorspronkelijke verblijven weer beschikbaar zijn.

8.6 Afhankelijk

De initiatiefnemer is niet afhankelijk van derden.

8.7 Uitvoering maatregel: monitoren

Er is geen monitoring noodzakelijk, gezien de ingreep kortstondig plaats zal vinden en derhalve er geen permanente mitigatie aangebracht zal worden. De oorspronkelijke verblijven zullen na de ingreep (met een tijdsduur van 3 weken) weer toegankelijk en beschikbaar zijn.

9 ALTERNATIEVEN

9.1 Alternatieve locatie

Het project is locatie gebonden en kan niet op een andere plek worden uitgevoerd.

9.2 Alternatieve uitvoering

Het project betreft het vervangen van het dak. Het is niet mogelijk om het dak op een andere wijze te verstevigen.

9.3 Alternatieve werkwijze

Een alternatieve werkwijze is niet aan de orde. Voor vleermuizen worden alle nodige voorzorgsmaatregelen genomen om effecten op de soort tot een minimum te beperken. Gekozen wordt voor een voor vleermuizen optimale werkwijze.

9.4 Alternatieve planning

De planning is volledig aangepast aan de functies die het plangebied heeft voor vleermuizen. De werkzaamheden vinden plaats in de ecologisch meest gunstige periode. Het hanteren van een andere planning heeft voor de aanwezige soort geen voordelen.

10 GERAADPLEEGDE LITERATUUR

Literatuur

BIJ12. Kennisdocument Gewone dwergvleermuis *Pipistrellus pipistrellus*. Versie 2.0, 2024.
Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging (2017). Vleermuisprotocol 2021
(geactualiseerd voor meervleermuis 24 maart 2025).

Internet

Zoogdiervereniging (www.zoogdiervereniging.nl)

BIJLAGE 1

WAARNEMINGEN

